

UDENRIGSMINISTERIET

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

15. december 2003

Under henvisning til Europaudvalget skrivelse af 24. november 2003 (Alm. del – bilag 243) vedlægges Udenrigsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 20 og 21.

P. H. Olsen

Spørgsmål nr. 20 (Alm. del – bilag 243) af 24. november 2003:

”Der ønskes en oversigt over igangværende forhandlinger mellem EU og Nordafrikanske lande om handelsaftaler, der berører fødevarerområdet med angivelse af, hvilke handelsbegrænsninger (art af handelsbegrænsning, omfang, varer/varegrupper) der i givet fald forventes lempet, og hvilke der forventes bibeholdt (igen vedrørende fødevarerområdet). Der ønskes også en redegørelse for Danmarks holdning, og hvad Danmark gør for at påvirke forhandlingerne”.

Svar:

Der er ingen igangværende forhandlinger mellem EU og Nordafrikanske lande om handelsaftaler, der berører fødevarerområdet. Der er imidlertid indgået associeringsaftaler mellem EU og følgende Nordafrikanske lande: Marokko, Algeriet, Tunesien og Egypten. Alle aftalerne indeholder enslydende bestemmelser om gradvis oprettelse af et frihandelsområde inden for 12 år fra aftalens ikrafttræden i overensstemmelse med de i aftalen angivne bestemmelser og med bestemmelserne i den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel fra 1994 og de øvrige multilaterale overenskomster om handel med varer, der er vedføjet overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen (WTO). Frihandelsområdet vil også omfatte fødevarer. Der er endnu ikke truffet aftale om forhandlinger med Libyen efter den nylige ophævelse af FN's sanktioner mod landet.

Spørgsmål nr. 21 (Alm. del – bilag 243) af 24. november 2003:

”Der ønskes en redegørelse for, hvad der sker i de igangværende forhandlinger vedrørende udformningen af spillereglerne for WTO's tvistbilæggelsessystem og det tilhørende sanktionssystem (WTO's Dispute Settlement Understanding); hvilke tidsfrister der findes i disse forhandlinger; hvilken position EU henholdsvis Danmark indtager; og om udenrigsministeren mener, at der er behov for en justering af princippet om, at det er op til det forurettede land selv at iværksætte sanktioner mod det skyldige land, og lade dette princip helt eller delvist erstatte af f.eks. et dagbødesystem?”

Svar:

1. En tvistsag i WTO vil typisk være, når et WTO-medlem iværksætter nationale handelspolitiske eller handelsrelaterede regler, som et eller flere af de øvrige WTO-medlemmer finder er i strid med WTO-aftalesættet.

Aftalen om WTO's tvistbilæggelsessystem (Dispute Settlement Understanding, DSU) trådte i kraft den 1. januar 1995. DSU erstattede Gatt-panelerne, hvis anbefalinger skulle vedtages med konsensus. Det indebærer, at den tabende part i en sag skulle samtykke. Dette princip er vendt om, således at der skal være konsensus i mod en panelafgørelse, for at blokere den. Det betyder i praksis, at alle WTO tvistbilæggelsesafgørelser bliver tiltrådt.

DSU prioriterer – som den tidligere Gatt-praksis – bilæggelse af tvister gennem konsultationer – dvs. muligheden for at løse konfliktsager, før der påbegyndes en egentlig juridisk procedure med nedsættelse af paneler af eksperter til behandling af sagerne.

Fører konsultationerne ikke til en løsning, skal Dispute Settlement Body, DSB nedsætte et panel af eksperter til behandling af sagen. Den tabende part kan vælge at indbringe sagen for et appelorgan. Medlemskredsen af DSB svarer til Det Generelle Råd, for så vidt angår medlemsstaternes repræsentanter (som oftest WTO ambassadørerne). Det er også DSB, der skal træffe beslutning om godkendelse af en panel-afgørelse (der kræves som anført ovenfor konsensus for at afvise panel-afgørelserne). Endelig skal DSB i sidste ende give tilladelse til evt. gengældelse (retaliering).

DSU kræver efterlevelse eller kompensation. Sker det ikke, kan gengældelsesforanstaltninger iværksættes.

2. DSU indeholder bestemmelser om procedurer og tidsfrister for tvistbilæggelsessager. Normalt går der 12 måneder fra en anmodning om konsultationer til panel-vedtagelse af en rapport og 15-16 måneder til vedtagelse i DSB af en panelrapport. Tvister om implementeringen af en panelafgørelse kan imidlertid give anledning til yderligere panelafgørelser og voldgiftssager. I disse tilfælde kan sagerne med maksimal udnyttelse af tidsfrister vare op til 3 år.

En række tvistbilæggelsessager har været politisk følsomme, og der er tillige blevet afdækket uklarheder vedrørende fortolkningen af nogle af bestemmelserne i DSU. Uanset dette er der blandt WTOs medlemslande generel tilfredshed med DSU, der har vist sig som et relativt effektivt system. Dette viser sig bl.a. ved en stigning i antallet af indbragte sager siden ikrafttrædelsen af DSU.

Det relative langvarige tidsforløb har givet anledning til kritik. De ca. 15 måneder fra konsultationsanmodning til appelafgørelse er ikke problemet i denne sammenhæng. Disse faser kan næppe forkortes væsentligt. Problemet vedrører derimod de muligheder systemet giver for at trække implementering af DSB-afgørelser i langdrag ved flere gange at kunne gå tilbage til paneler for vurdering af implementering og senere for voldgiftsafgørelser m.m.

3. Det er normal praksis i WTO at se på erfaringerne med nye, vigtige aftaler, når de har fungeret i en vis periode. Ved WTO's ministerkonference i Doha i november 2001 blev det besluttet at indlede forhandlinger med henblik på at forbedre og "klargøre" DSU. Forhandlingerne skulle være afsluttede senest maj 2003, men i juli 2003 udskød WTOs Generelle Råd fristen med et år frem til den 31. maj 2004.

Der har ikke være megen fremdrift under de hidtidige forhandlinger, og det kan ikke udelukkes, at det ikke vil være muligt at finde en løsning inden fristens udløb.

Danmark har hidtil under drøftelserne af EU's position under forhandlingerne navnlig prioriteret større åbenhed, et mere effektivt og hurtigt procesforløb samt en præcisering af de punkter i DSU, der må anses for uklare eller give anledning til huller. EU's holdning i forhandlingerne følger i det væsentligste de samme linier.

Det må anses for at være mest sandsynligt, at fremtidens tvistbilæggesystem vil bevare valget mellem efterlevelse og kompensation for den tabende part, og – såfremt den tabende part vælger at undlade at gøre nogen af delene – vil give mulighed for, at den vindende part kan gennemføre gengældelsesforanstaltninger. Sidstnævnte tiltag kan i praksis medføre handlinger, der som udgangspunkt (indtil situationen er blevet normaliseret og WTOs afgørelser efterlevet) ikke fremmer fri handel med varer og tjenesteydelser. Det er imidlertid umiddelbart vanskeligt at etablere et andet system, der vil kunne fungere lige så effektivt.

Et system med dagbøder vil således ikke kunne implementeres i praksis, såfremt den tabende part måtte vælge af se bort fra afgørelsen. Det kan supplerede bemærkes, at gengældelse i det nuværende system alene kommer på tale, såfremt den tabende part både vælger at undlade at efterkomme en WTO-afgørelse og vælger at undlade at give kompenserende handelsindrømmelser. Såfremt den tabende part ikke vil give kompensation, er det nærliggende at antage, at denne part heller ikke frivilligt ville medvirke til at betale dagbøder.

Selv om gengældelsesforanstaltninger kan virke handelsbegrænsende, er det et skridt, der kan iværksættes uden den tabende parts medvirken, og det kan således dels betyde et incitament til efterlevelse af panelafgørelser (som f.eks. i stålsagen med USA), dels medvirke til at sikre respekten for tvistbilæggesystemet som internationalt retsmiddel.